

07 okt De leerstof van economievakken

In het Maandblad¹ nr. 7 van maart 1959 komt een uitgebreid verslag van het rapport "De leerstof der middelbare landbouwscholen" van de Directie van het Landbouwonderwijs aan de orde. Volgens dat rapport zal ongeveer 10% van de beschikbare lestijd aan de economievakken besteed kunnen worden. De heer Broekhuis van de Hoofdafdeling Bedrijfsvraagstukken van het Proefstation voor de Akker- en Weidebouw geeft daarvoor een uitgebreide motivering. Hij geeft ook nog een wensenlijstje af. Ik licht er twee dingen uit.

Belangrijk is een goed begrip van prijsvorming uit de *algemene economie*. In de *landhuishoudkunde* is een allegaartje opgenomen volgens Broekhuizen. Hij stelt te beperken tot productie(gebieden) en (ontwikkeling van) vraag(gebieden); beide in relatie met prijsvorming. De *landbouwbedrijfsleer* zou in de kern moeten gaan over kostprijsberekening, maar Broekhuizen vindt dit niet zo relevant omdat boeren weinig invloed hebben op afzetprijzen. Hij vindt voldoende dat leerlingen de kostprijsberekeningen van het Landbouw Economisch Instituut begrijpen. Voorts dat zij een goed inzicht hebben in de vermogensbehoefte van de bedrijfsonderdelen. Wat *landbouwboekhouden* betreft is vooral van belang dit te doen volgens de principes van de landbouwbedrijfsleer (bedrijfseconomie) en minder de sociale en fiscale wetgeving. Tot slot maakt Broekhuizen waarom hij dit zo vindt. "We moeten meer streven naar het aankweken van inzicht, dan naar een behandeling van een reeks begrippen en feiten, angstvallig wakende voor omissies. Na het verlaten van de school worden theorema's en begrippen ontstellend snel vergeten. Het inzicht in- en de samenhang van de problemen is echter van meer blijvende betekenis. Daarop moeten wij ook de leerstof van de economievakken richten." Hier spreekt iemand met ervaring uit de praktijk van de ondernemers zelf.

50 jaar later is nog te merken dat de economie een belangrijke rol kreeg in de akkerbouw- en melkveehouderijopleidingen van het groene onderwijs en minder (of niet in de andere studierichtingen). Dit heeft te maken met de bedrijfstakken die voor het ministerie van landbouw 50 jaar geleden belangrijk waren en welke niet.

Toen de landbouwwinterschool (1893-1958) in een dagschool veranderde met twee keer 39 lesweken, werd het aantal uren economie aanzienlijk groter. Bij de invoering van de kwalificatiestructuur in 1992 werd de cursusduur 4 jaar voor de lange opleidingen, en werden de lessentabellen opgeheven en de 'verdwenen' de vakken deels in de toepassing en bleven zij deels bestaan als 'verdiepingsleerstof'. In de toepassing waren 120 uur toebedeeld. Voor verdieping waren 280 uur beschikbaar. Sinds 1992 staat de vormgeving van competentie op de agenda. Hoe krijgen vakkennis, vakvaardigheid en gedragsrepertoire van de economie vorm in de competentie van de deelnemers. En wat moet de school daarvoor doen?

Eigenlijk zien we dat het Leitmotiv van Broekhuizen structuur heeft gekregen. Kijk naar wat in de praktijk aan inzicht nodig is om competent te handelen. De competentie van een ondernemer in het groen is een andere dan die van de wetenschappelijk verantwoord redenerende econoom.

Wat leren we hiervan?

Ik vind dat de gedachten van Broekhuis nu veel kansrijker op de agenda staan dan 50 jaar geleden. Vijftig jaar geleden werd het vak (als afgeleide van een wetenschappelijke discipline) als vanzelfsprekend nuttig gevonden voor het leren op school. Het was goed voor het niveau. Broekhuizen relateert dat met de opmerking dat na het verlaten van de school de theorieën snel vergeten worden.

Nu staat in een competentieprofiel de vraag naar het nut van wat geleerd wordt veel meer voorop. Het criterium van het belang van leerstof is niet de academische waarde, maar de waarde in de beroepsuitoefening. Daarmee is de klus niet geklaard, want docenten met weinig ervaring in de praktijk hebben moeite om deze waarde in te vullen.

Broekhuizen zegt van de academische vakken niet dat ze onnodig zijn, maar dat vooral de inzichten belangrijk zijn voor het handelen in de praktijk. Verdiepingsleerstof zal vaak gaan om het verwerven van inzichten, denklijnen. Theorievakken blijven dus belangrijk, maar met andere accenten omdat ze het competent handelen dienen te ondersteunen.

Dit is niet gemakkelijk, maar het staat wel duidelijker op de agenda dan 50 jaar geleden. En wat al de economievakjes betreft: ze zijn zeer relevant gebleven omdat ze sturingsinformatie geven bij het uitvoeren van het beroep. Wordt een beroepsbeoefenaar gevraagd naar de zin van een activiteit, dan moet hij bijna altijd ook het economisch motief kunnen uitleggen.

---

¹ In het retrospectief van mei 2006 is informatie gegeven over het Maandblad.